

Ohjelma:

09:00 Tervetuloa!

Tatu Leinonen, asiantuntija, Sitra

Avauspuheenvuoro

Mari Pantsar, johtaja, Sitra

Tulosten esittely

Sanna Vaalgamaa, osastopäällikkö, Sitowise Oy

Kommenttipuheenvuorot

Pauliina Jalonen, asiantuntija, Kuntaliitto

Riku Lumiäro, viestintä- ja biodiversiteettiasiantuntija, SYKE

Sampo Seppänen, ekonomisti, Suomen Yrittäjät

Kysymyksiä ja vastauksia

Chatin kautta on mahdollisuus esittää panelisteille kysymyksiä.

10:15 tilaisuus päättyy

Avauspuheenvuoro

Mari Pantsar, johtaja, Sitra

Esitys päätuloksista

Selvitys kuntien ilmasto- ja luontotyöstä

20.5.2021

Sanna Vaalgamaa

Sitowise Oy:n työryhmä:

Maija Mattinen-Yuryev, Siiri Fagerlund, Anni Parkkinen, Tiina Huotari, Jussi-Pekka Manner, Jaakko Kullberg, Risto Haverinen, Raisa Valli & Sanna Vaalgamaa

**Miksi kuntien ilmasto- ja
luontotyöllä on väliä?**

Kunnilla on tärkeä rooli ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisussa

1. Ilmasto:

Kunnat voivat vaikuttaa päästöihin esimerkiksi lämmityksen, liikkumisen ratkaisujen ja julkisten hankintojen kautta.

2. Luonto:

Kunnilla on erinomaiset mahdollisuudet vahvistaa luonnon monimuotoisuutta esimerkiksi lähimetsissä ja viheralueilla. Kunta voi myös huomioida tärkeitä luontoarvoja esimerkiksi kaavoituksen kautta.

Samalla kunnat voivat hyötyä ilmasto- ja luontotyöstä

- 1. Kustannussäästöt** (esim. energiatehokkuus, viheralueiden hoitokäytännöt)
- 2. Aluetalouden elinvoiman vahvistaminen** (mm. puhtaan energian saatavuus, materiaalikiertoista liiketoimintaa)
- 3. Asukkaiden hyvinvointi** (mm. metsien virkistys- ja terveyshyödyt)
- 4. Yhteistyö ja kuntalaisten osallisuus** (uudet kumppanuudet, parhaat käytännöt jakoon)

Mitä siis kuuluu kuntien ilmasto- ja luontotyölle?

Mitä selvitettiin?

1

Ilmastotyö:

Tavoitteet, päästöt, toimet

2

Luontotyö:

Monimuotoisuustavoitteet,
luontotieto, toimet

3

Yhteiset teemat:

Haasteet ja mahdollistajat,
tukimekanismit

Miten selvitettiin?

Tiedonkeruu:

- Verkkosivuanalyysi: Kaikkien Suomen 309 kunnan verkkosivut, strategioita, toimenpideohjelmia, tiedotteita, selvityksiä
- Kuntien päästöaineiston analyysi (Syken ALas-malli)
- Kysely & haastattelut
- Toteuttaja: Sitowise Oy

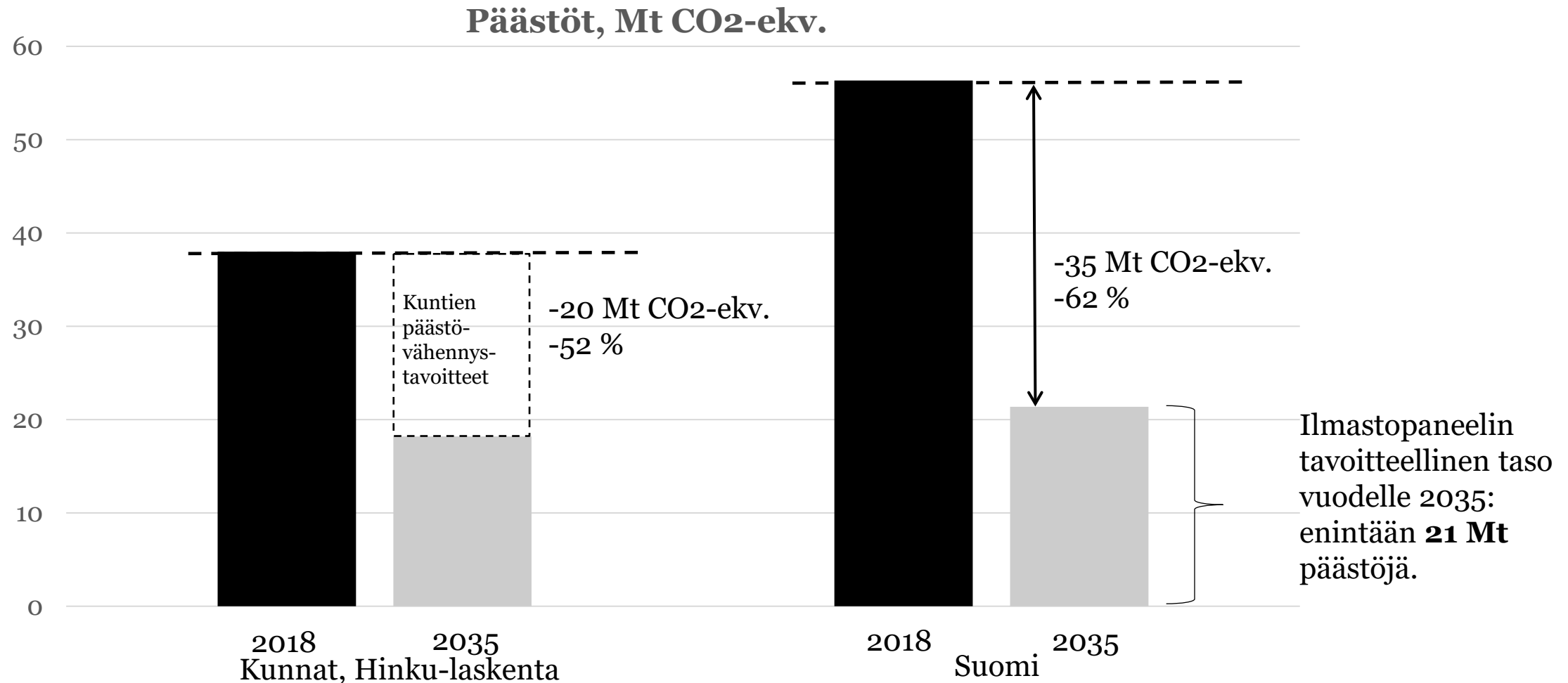

Ilmastotyö

Ilmastotavoitteet

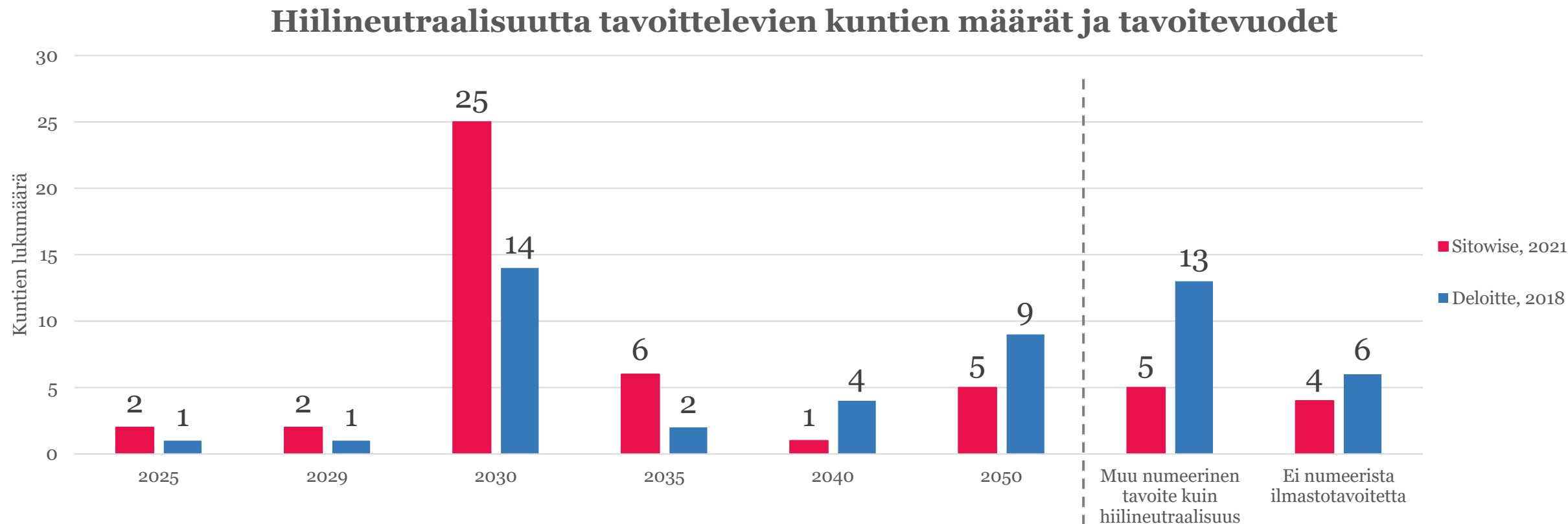
- 1 **Kaksi kolmesta kunnasta** (206 kuntaa 309:stä) on asettanut ilmastotavoitteen
- 2 Yleisin tavoite on **hiilineutraalisuus**, yhteensä 130 kunnalla
- 3 Hiilineutraaliutta tavoitellaan **tyypillisesti vuonna 2030**
- 4 Nopeimmin hiilineutraaliutta tavoittelevat **Ii, Lahti ja Joensuu**

Jos ilmastotavoitteet toteutuvat, kuntien päästöt puolittuvat 2035 mennessä

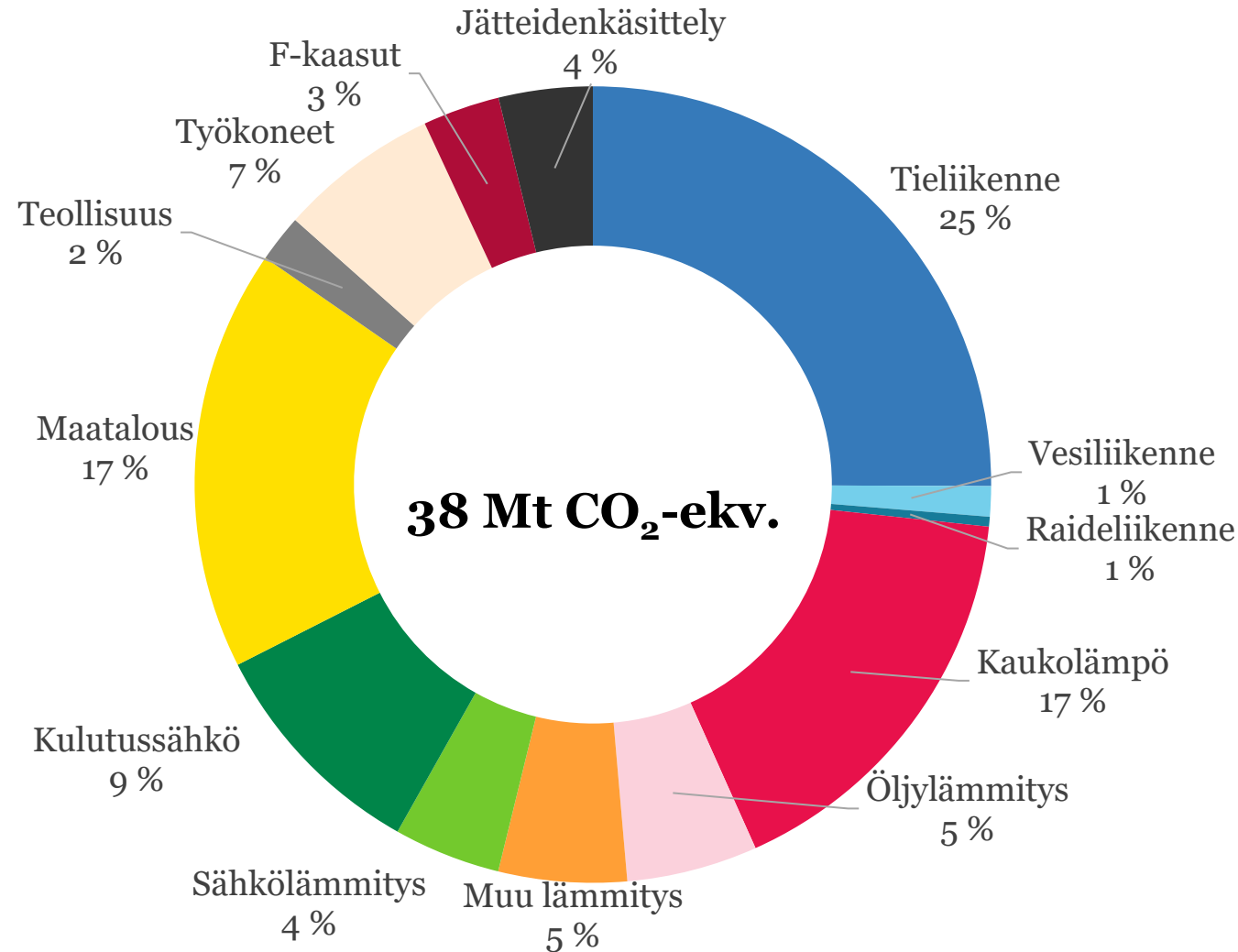

Lähteet: Suomen ympäristökeskus, Alueellinen laskentamalli. Tilastokeskus, kasvihuonekaasupäästöt Suomessa. Ilmastopaneeli 1/2021. Kuntien päästöt v. 2035 Sitowise Oy analyysi kuntien ilmastotavoitteista.

50 suurimman kunnan ilmastotavoitteiden kunnianhimo on kasvanut aiemmasta

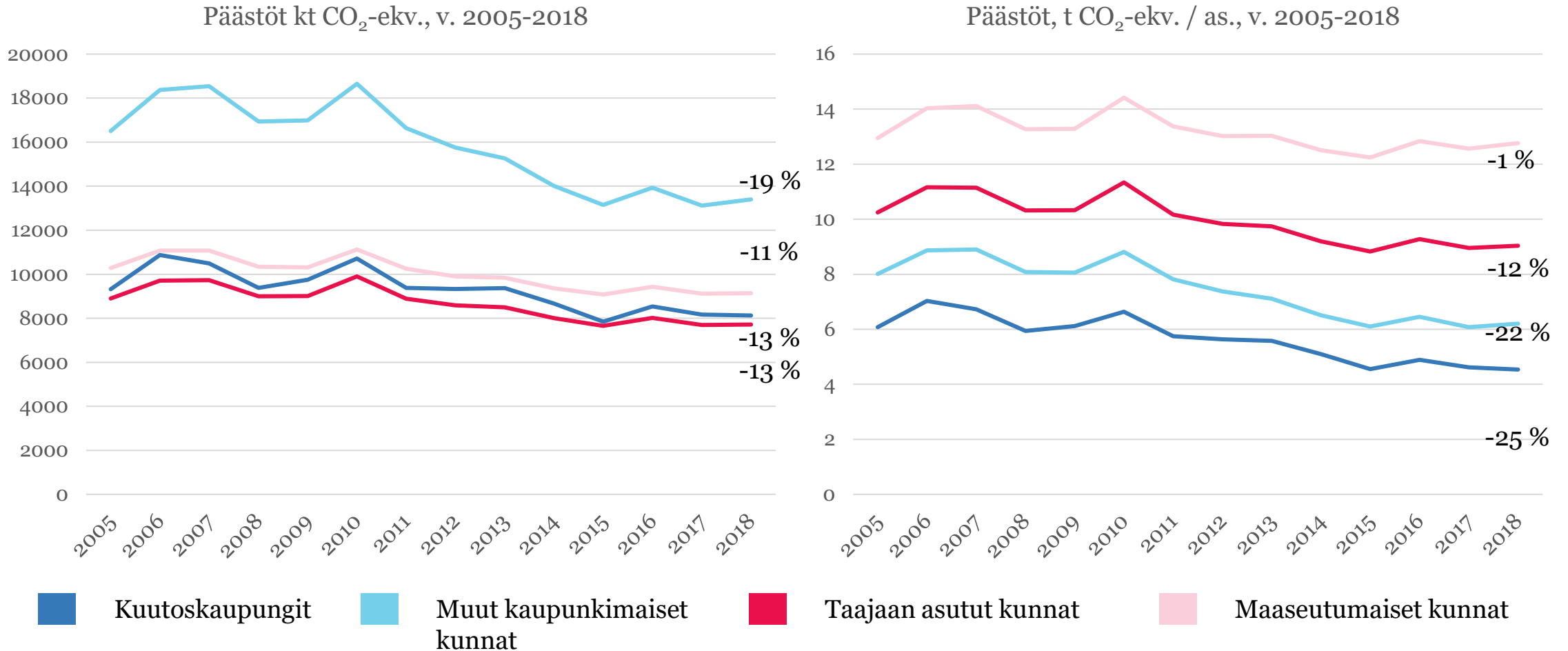
Lämmitys ja liikenne suurimmat päästölähteet kunnissa

Suomen kuntien kasvihuonekaasupäästöjen jakauma v. 2018, Hinku-laskenta, ilman tuulivoimakompensaatiota.

Lähde: Suomen ympäristökeskus, Alueellinen laskentamalli.

Merkittävimmin päästöt vähentyneet kaupungeissa vuosina 2005-2018

Lähde: Suomen ympäristökeskus, Alueellinen laskentamalli 1.1, Hinku-laskenta, ilman tuulivoimakompensaatiota.

Onnistumisia ja haasteita?

Päästöt ovat laskeneet erityisesti:

- Lämmityksessä (-20 %)
- Kulutussähkössä (-20 %)
- Jätteiden käsittelyssä (-37 %)

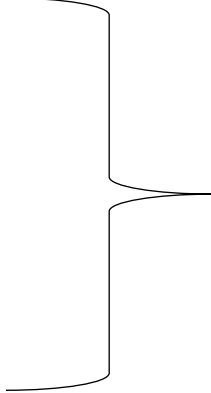
Kunnat kokevat haasteita:

- Liikenteen päästöt -7 % (energiatehokkuus + biopolttoaineet)
- Maatalouden päästöt ennallaan

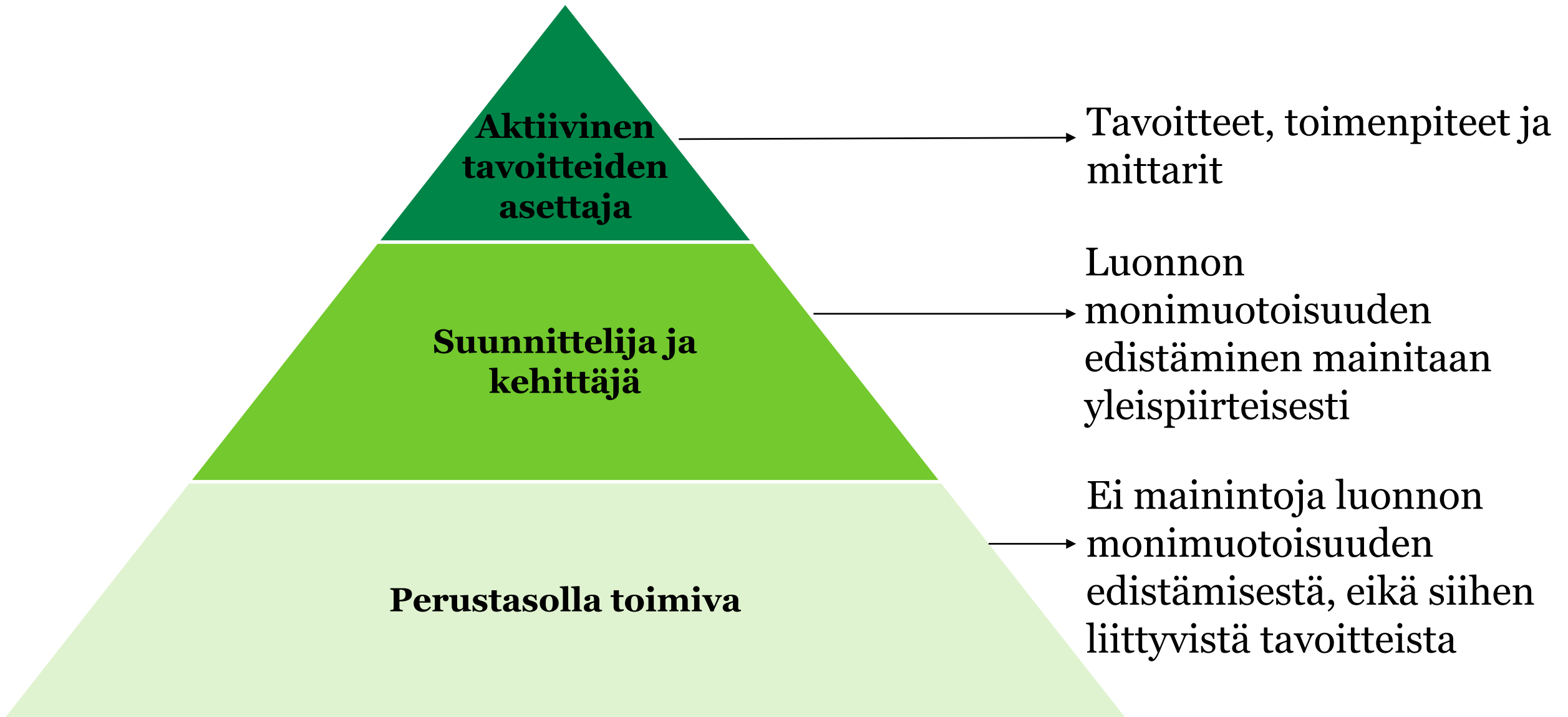

Luontotyö

Tyypillisiä luontotoimia kunnissa:

- 1 **Vieraslajien torjunta**
 - 2 **Vesistöjen kunnostus**
 - 3 **Aloitteet suojelualueiden perustamiseksi**
 - 4 **Virkistysalueiden toteuttaminen**
-
- Velvoitteita lakien perusteella

Kunnat luokiteltiin kolmeen ryhmään

Luontotavoitteet (1/2)

- 1 **Vasta joka viides** (64 kuntaa 309:stä) asettanut luonnon monimuotoisuutta koskevan tavoitteen
- 2 Näistä 26:lla kirjattuna myös **toimenpiteitä** tavoitteiden saavuttamiseksi sekä **mittareita** edistymisen seuraamiseksi
- 3 **Valtaosa kunnista** (245 kuntaa 309:stä) luokituksen perustasolla

Luontotavoitteet (2/2)

4

Väkiluvultaan isot ja kasvavat kunnat tyypillisesti aktiivisempia

5

Taustalla isommat **resurssit**, mutta myös **suurimmat paineet** luontoa kohtaan asukasluvun kasvun ja rakentamisen myötä

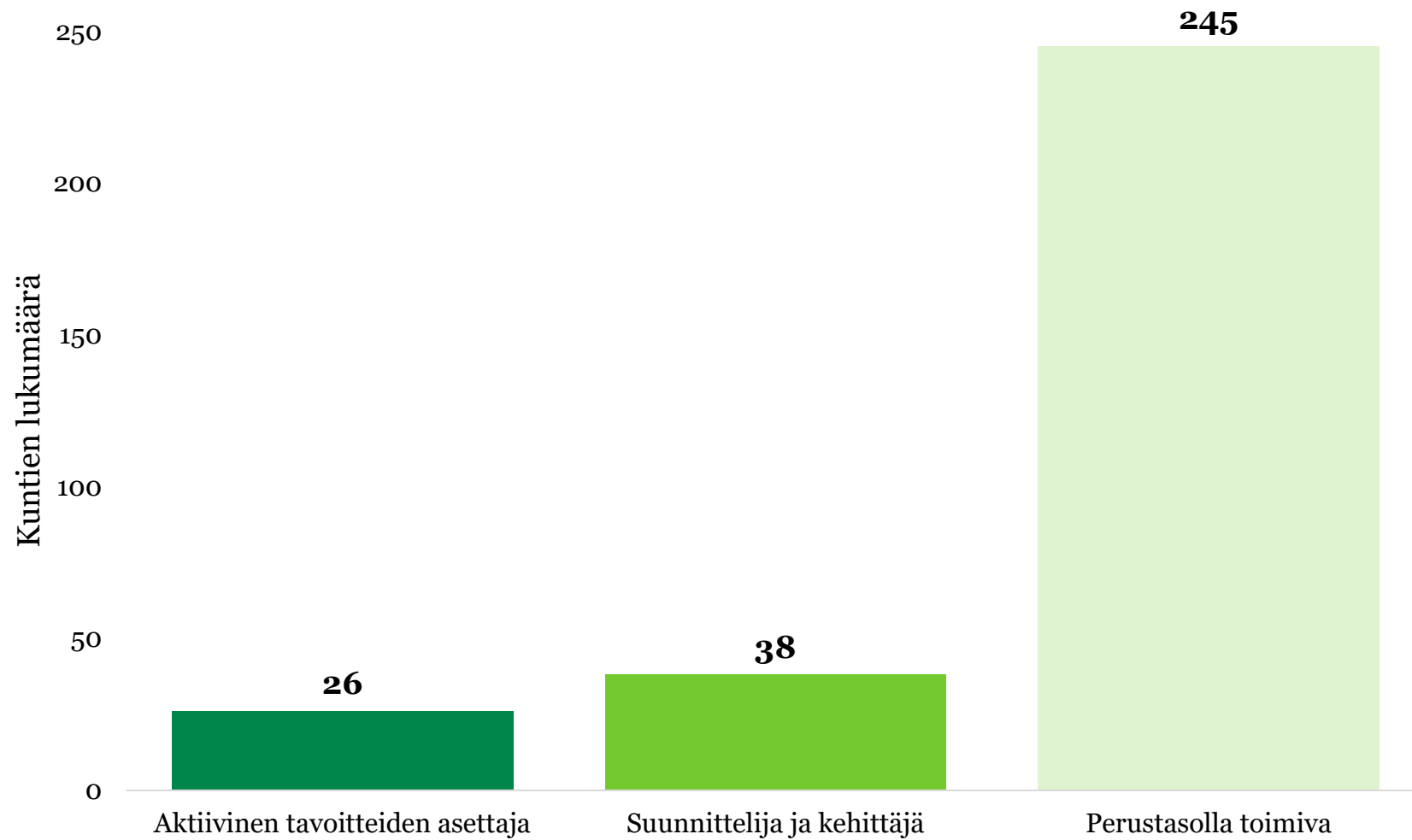
6

Aktiivisia tavoitteiden asettajia oli mm. **Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Etelä-Karjalassa**

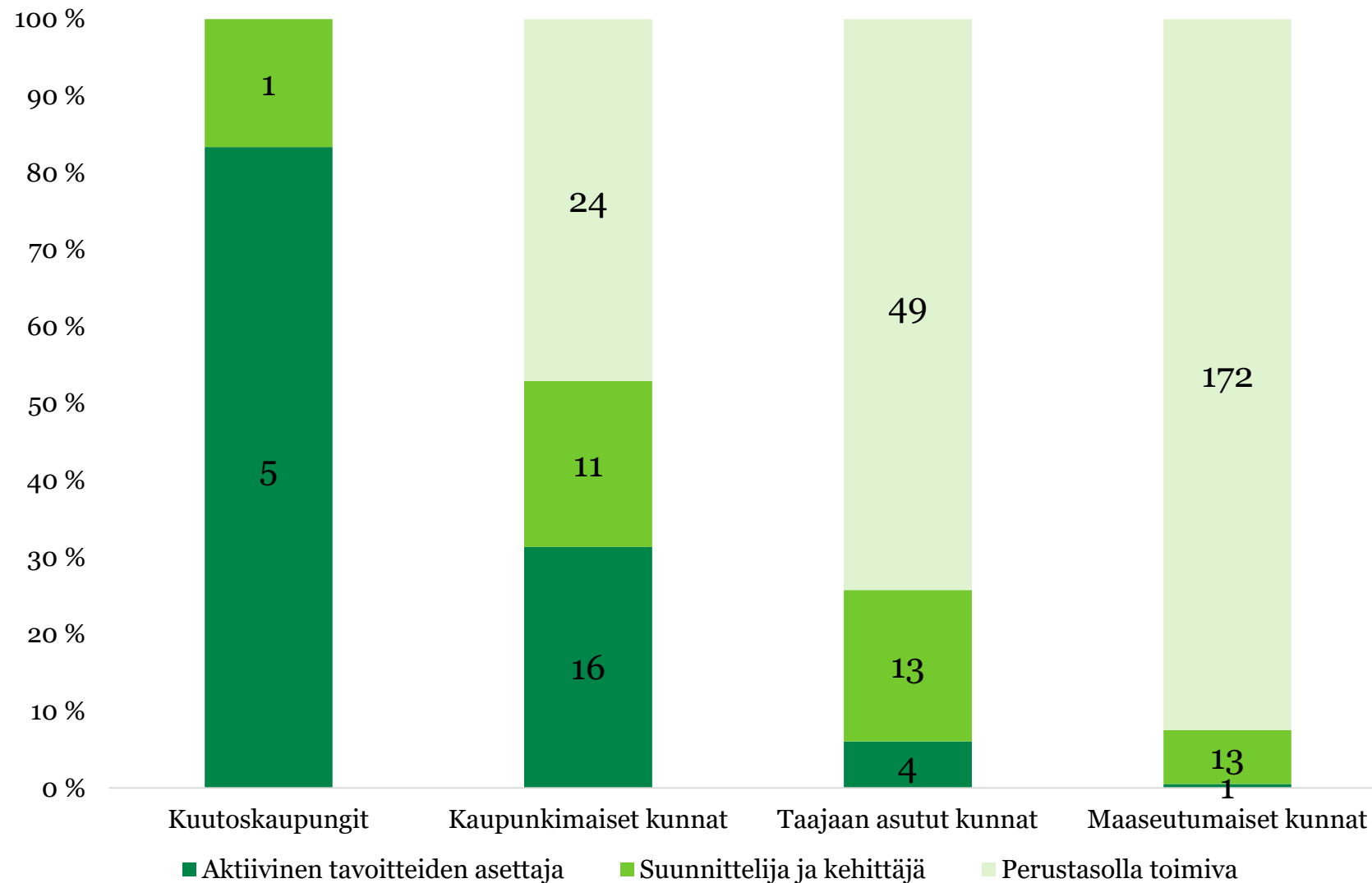
7

Kaikki eivät välttämättä viesti toiminnastaan verkkosivuillaan kattavasti

Kuntien jakautuminen tavoitteiden ja tahtotilan perusteella

Kuntien jakautuminen tavoitteiden ja tahtotilan perusteella kuntaryhmittäin

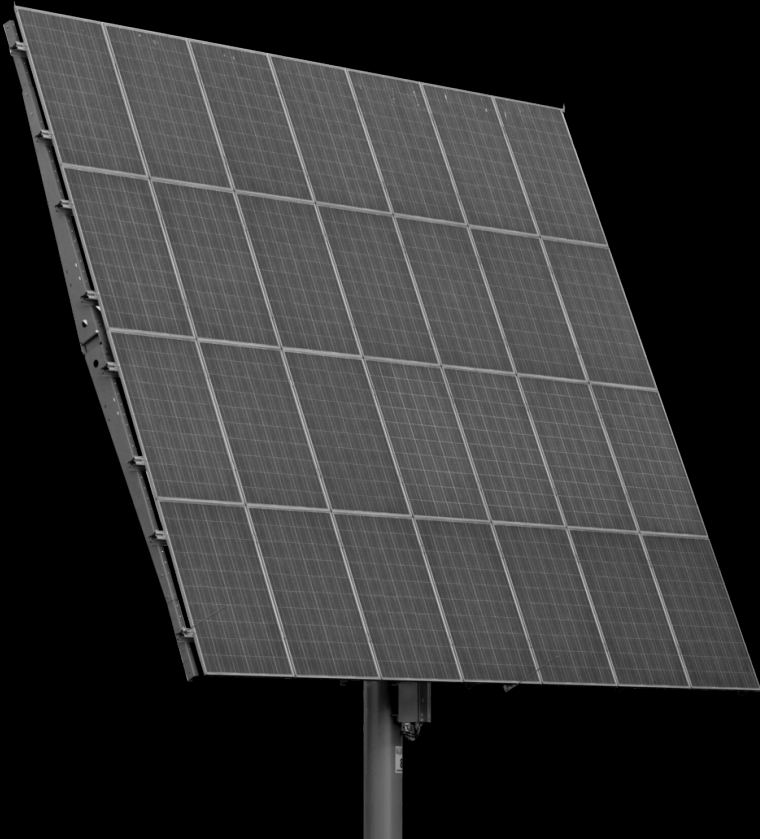

Yhteiset teemat

Haasteet ja mahdollistajat

Tukimekanismit

Työkalut

Haasteita

1. Rahallisten resurssien sekä henkilöstön puute
2. Tahtotilan puute sekä prioriteetti- ja intressiristiriidat
3. Osaamisen puute
4. Tiedon ja työkalujen puute (mm. seuranta ja vaikutusten esittäminen)
5. Irrallisuus kunnan muusta työstä

Mahdollistajia

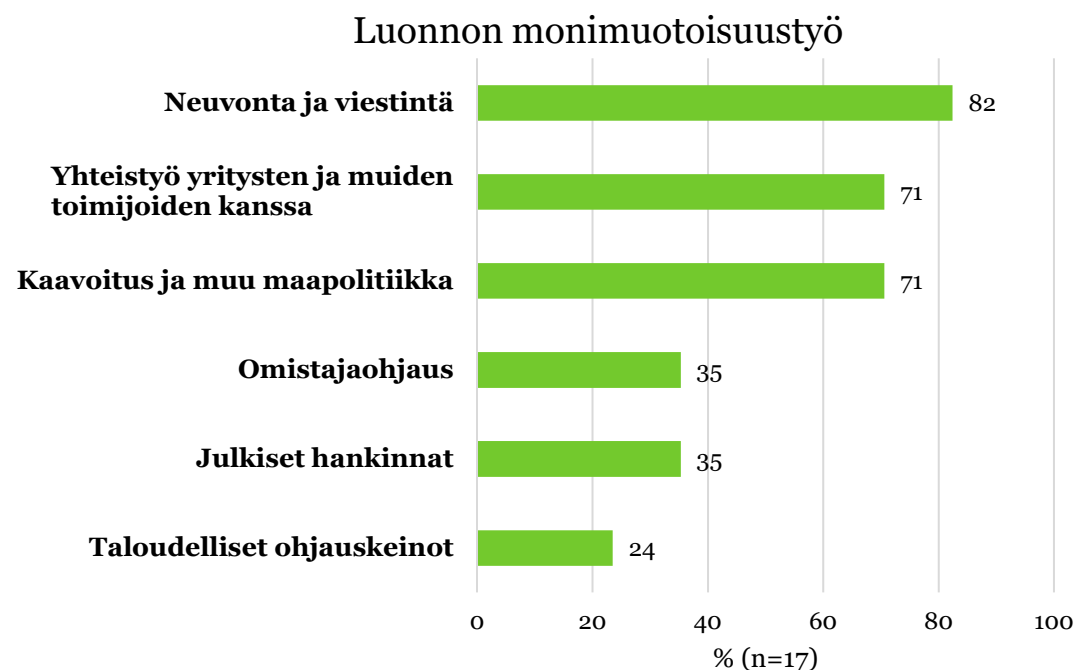
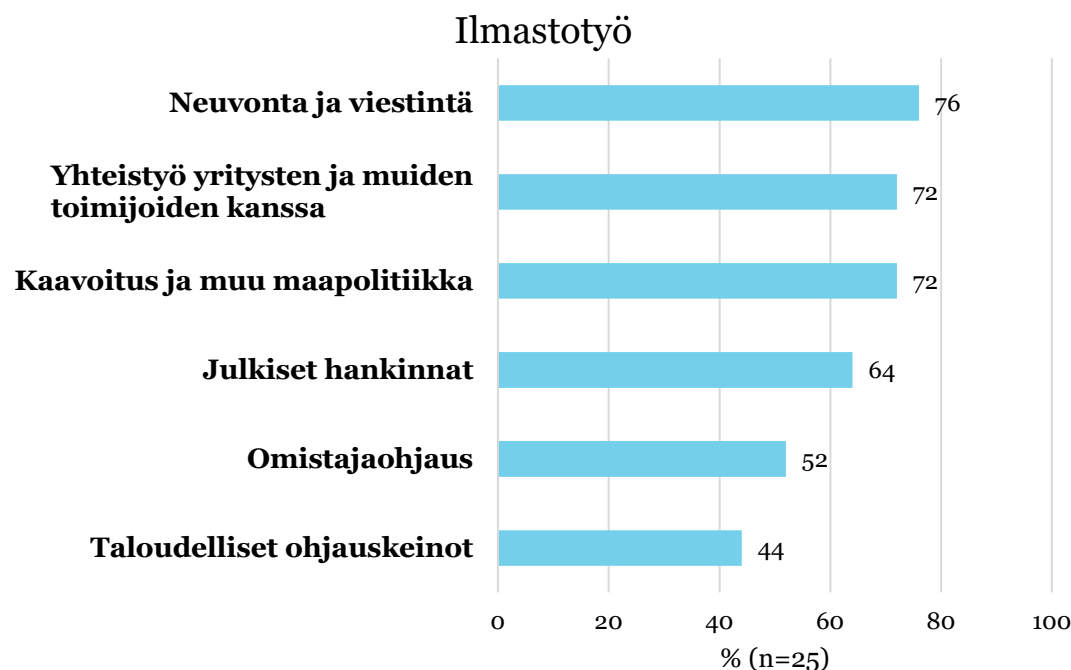
1. Johdon sitoutuminen
2. Tavoitteiden asettaminen
3. Hyvä yhteistyö sisäisesti ja ulkoisten kumppanien kanssa

Kuntien työlle tarjolla tukea eri muodoissa...

- Kuntien mukaan tärkein tukimuoto on **rahoitus** (esim. hankerahoitukset ja avustukset)
- Rahoituksen hyödyntämisessä useita **pullonkauloja** (mm. budjettiaikataulut, hakemusten tekeminen vie resursseja)
- Tärkeitä tukimekanismeja myös: yhteistyö viranomaisten kanssa, yhteistyöverkostot, neuvonta.

Neuvonta ja viestintä yleisimmin hyödynnettyjä työkaluja (kyselyyn vastanneissa kunnissa)

Hyödynnättekö tätä työkalua ilmasto- tai monimuotoisuustoimissa? (“kyllä” vastanneiden osuus)

A black and white photograph of a person's hands holding a tablet. The left hand is on the left side of the tablet, and the right hand is on the right side, with the index finger pointing at the screen. The screen is black and displays white text. The background is black.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Päähavainnot (1/2)

1

Kunnilla on tärkeä rooli päästöjen vähentämisessä ja luonnon vahvistamisessa

2

Kaksi kolmasosaa kunnista on asettanut ilmastotavoitteen

3

Jos kunnat saavuttaisivat tavoitteensa, niiden päästöt puolittuisivat (2018 vs. 2035)

4

50 suurimman kunnan kunnianhimo ilmastotavoitteissa on kasvanut aiemmasta

Päähavainnot (2/2)

4

Yksittäisiä luontoa vahvistavia toimia on tehty kunnissa pitkään

5

Vasta joka viides kunta (64 kuntaa) on asettanut luonnon monimuotoisuutta koskevan tavoitteen

6

Väkiluvultaan isot ja kasvavat kunnat tyypillisesti aktiivisempia – taustalla mm. resurssit, asukasmäärän kasvu + paineet maankäytölle

Johtopäätökset (1/2)

1. Varmistetaan, että kunnat **saavuttavat ilmastotavoitteensa**
2. Lopuillekin kunnille **ilmastotavoitteet & toimet**
3. Ratkaisuja päästöjen vähentämiseen on paljon – **osa säästää myös rahaa**

Johtopäätökset (2/2)

1. Tarvitaan **tietoa luonnosta** (lajeista, elinympäristöistä, verkostoista) ja **toimenpiteistä + niiden vaikutuksista**
2. **Osaamista** ja riittävästi **resursseja**
3. **Mittareita ja työkaluja** työn seurantaan

**Ilmastotyössä saavutetut edistysaskeleet
osoittavat, että tuloksia
on mahdollista saada aikaan.**

Kommenttipuheenvuoro

Pauliina Jalonen, asiantuntija, Kuntaliitto

Kommenttipuheenvuoro

Riku Lumiaro, viestintä- ja biodiversiteettiasiantuntija, SYKE

Luontokunnat-toiminnan ydinhyödyt

- **Tukee kuntalaisten hyvinvointia** > *Kuntaliiton kyselyssä 2020 kolme tärkeää asiaa hyvässä kunnassa: Hyvä asuinympäristö 53%, Hyvät palvelut 48% ja **Luonnonläheisyys 46%** (sama asia tullut esiin myös muissa tutkimuksissa)*
- **Tukee** kunnan **elinvoimaisuutta** ja vetovoimaisuutta
- **Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen** ja edistäminen > terveet ekosysteemipalvelut kuten pölytys, sienet ja marjat, puhdas vesi, virkistys jne.
- **Ajankohtainen tieto** luonnon tilasta, toimista, rahoitusmahdollisuuksista
- **Yhteistyö lisääntyy** muiden kuntien ja toimijoiden kanssa
- Mahdollisuus hyvien käytäntöjen monistamiseen eli **muilta oppiminen**
- **Hyöty** irti pienemmistäkin **resursseista** ja mahdollisuus lisäresurssien hakemiseen

Kommenttipuheenvuoro

Sampo Seppänen, ekonomisti, Suomen Yrittäjät

12+1 vinkkiä kuntien ilmasto-, luonto- ja kiertotalousratkaisuihin

Kunnat ovat avainasemassa ilmastopäästöjen vähentämisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Kokosimme kuntavaalien alla listan lupaavimpia ilmasto-, luonto- ja kiertotalousratkaisuja.

KIRJOITTAJAT

Antti Lehtinen

Asiantuntija,
Viestintä ja
yhteistyösuhteet,
Sitra

Antti Koistinen

Asiantuntija,
Viestintä ja
yhteistyösuhteet,
Sitra

JULKAISTU

14.05.2021

Topias Dean, Sitra

[Lue vinkit Sitran verkkosivuilta!](#)